

СТАРМАЛИ

Л И С Т З А З Б И Љ А Њ Е Ш А Л Е.

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Србију и друге крајеве 10. — 5. — 2½ динара. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; главни сарадник Абуказем. Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду. — Рукописи се пишу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien IX. Porcelangasse 56.) — Претплата и све што се тиче администрације, штампарији А. Пајевића у Новом Саду.

ЗА ШТО ЈЕ ДАНИЧИЋ ПРОМЕНУО ПРЕЗИМЕ?

Зашт је Ђуро, врли Ђуро,
За млађанства прве росе
Уз'о на се ново име,
Д а н и ч и ћ е м назвао се?

Где је корен том имену,
Где је извор, где је грађа?
То се пита — и на то се
Одговара и нагађа.

Једни 'вако, други 'нако,
— И без добре воље није —
Ал се види е се хоће
Нешто треће да одбије.

Док истину не дознамо
(А та ће се тешко дати)
Ја ћу оно, што ј' најлешне
Најрадије веровати.

Оних седам Даничића,
Што их српски гуслар гуди, —
Има л' кога да не призна:
То су били узор-људи!

А „Данице“ нашег Вука,
Оне књиге тако мале,
Зар те нису нове стазе,
Нове путе обасјале!

Па, де, зашт' је врли Ђуро,
За млађанства прве росе
Уз'о на се нсво име,
Д а н и ч и ћ е м назвао се?

Д а н и ц а је била нека —
(Припомози машто моја!)
К'о најлешни румен цветак
Најлешнега перивоја.

Један поглед, богомоћан,
Ком одолет' није мога' —

Он разбуди жар у груди
Учењака, филолога.

К'а на ново да се роди, —
Да му с' нова душа дала . . .
— Он затреба ново име,
И љубав му је кумовала.

И то име, ким се данас
Цео један народ дичи — —
Али станмо; то је доста,
Ближе с' к тајни не сме прићи.

Љубав му је кумовала.
(Љубав има своја права,
К'а и слава, што ће да му
Спомен вечно обасјава.)

Па зар кога прати ваља
Од божанског оног плама?
Зар је љубав срам за кога?
— Срам је тад и младост сама.

Та зар љубав са науком
Упоредо не сме стати?
Што се свачем срцу дало,
Зар се њему не сме дати?

Та зар да се љубав крати
С а м о њ е м у; — и то коме?

— П о б р а т и м у Б р а н к о в о м е !

Ма да ј' Ђуро живот пров'о
У науке збиљском храму —
Ал најлешни зрачак божи
Не дам збрисат с живота му.

Дично име, Даничићу,
И извору твојем хвала!
Слава те је у вис дигла,
Ал је љубав кумовала.

Шетња по Новом Саду.

CXLIH.

Но, сад ће нам ваљда бити срце на мери, јер прошле године, кад је г. Герман у Карловцима прочитан за митрополита, сви смо желели, да се у Карловцима што скорије други митрополит произведе, и ево хвала богу и београдском Трефору, дочекасмо и то, и тако се сад и други митрополит у Карловцима преко-низирало. Да би била ово права преко-низација, то је г. београдски Трефор послао новог г. митрополита овамо преко. Новог митрополита изабрао је као што знамо београдски архијерејски сабор, на коме не беше ни једнога архијереја, а то је тако исто, као кад би београдски министарски савет држао седницу, на којој нема ни једнога министра, па и онда би закључке такве седнице „Видело“ по својој абердарској логици изјавило за законите, као год што су му законити и избори двоглаваца скупштинских, беснила сејмена у Поречу, гажење и убијање у Зајечару и околини, задужење земље на 100 година унапред ради Бонтувљеве жељезнице, затварање уредника опозиционалних листова, уважање монопола дувана, збачење митрополита Михајила и читав још низ других послова, што их господа министри врше у интересу реда и мира у земљи, који ће се оваким радом наравно врло дуго и одржати.

Ми смо се само били јако забринули, ко ће новог митрополита у Карловцима произвести за архијереја и врло смо љубопитљиви били, док једва синоћ добијемо у руке пештански лист „Nemzet“ од суботе

7. априла уочи посвећења, и у њему стоји телеграм из Карловаца, где се изриком каже, да ће г. Мраовића посветити патријарх Герман и још „два мађарска пишпека“ „(ipsi:sima verba гласе két magyar püspök.)“ Сад сам опет љубопитљив који су то били.

Но да се манем српских министара и мађарских пишпека, па да се обазрем даље по свету можда ће где бити веселијих ствари. Врло весело изгледа, кад се за злосретног убијцу Шпангу телеграмом у исти дан јавља из Букурешта да је он тамо, из Тријеста да је виђен онде и из Беча, да је тамо у неком хотелу. Међутим пештански га капетани виђају по кафанама, али због курисања касиркама не могу да га ухвате, те је тако он и у Пешти у исто доба, кад и Букурешту, Тријесту и Бечу, пије каву и једе кифле. Ово није умео ни велики и славни мађијоничар Боско, који је једном приликом добио опкладу, кад се кладио, да ће у Бечу, на све бечке капије тачно у 12 сахата изићи, и тако заиста кад је куцало 12 сахата, а људи који су на свима бечким варошким капијама пазили, видеше на свакој капији како Боско у исто доба кроз сваку капију пролази. Тако и несретник Шпанга излази и улази у све капије као и Боско, само с том разликом, што су Боска — као што рекосмо — сви видели, а Шпангу не види нико, дакле ни пештанска полиција, а друго ова нема ни каде да га тражи, јер има преча посла: она мора да затвара ђаке, кад мало веселији иду певајући улицом, не чинећи никоме никаква зла.

Како сад имамо и онако свакојаких закона и на-

ПОДЛИСТАК.

Неколико листи

из мога „Пилићарског“ дневника.

Пилићар? каква је то багра људи? питаћеш можда драги читаоче. Ако ниси имао прилике познавати је, ево да ти кажем: „Пилићарима“ зваху во времја оно — док је банатска крајина била још у најбољим годинама — оне компанијске официре, који имаћаху бољег појма о нези „благоутробија“, него о сабљи и мучном „екзециру“ а беху посађени капетанима [уз колено као неке ручне књиге, неки живи законски речници, јер им спадаше у дужност дати у свако доба кад год би то капетан зажеleo тачна, образложена обавештаја у разним правним и неправним питањима. То беху „фервалтери.“

И ја сам имао срећу бити неколико годинаца „пилићар“ у банатској крајини, али морам признати да ми овај надимак остаде неразумљив још и онда, кад сам већ био обесио сабљу о клин, јер ја целог мог службовања не имадох ни једанпут службена посла са пилићима или пуранима. По дворишту мога пространог ерарског стана разматаше се лобода, чкаљ, репук, коприва и други дични заступници банатске флоре. Милина их беше видети, мислиш да си у каквој америчкој прашуми en miniature, али се по њој не вијаху ни пилићи а немо ли пурани, ма да ови последњи стојаху — тако ми бар људи рекосе — у најтешњој свези са фервалтерима, који им из особите на-

клоности дадоше већ одавна почасни придевак „Verwaltungsvogel.“

Но да речем прво коју о томе како сам ја допао пилићарства. Свршио сам гимназију и стрпао „матуру“ а с њоме — мишљах и цео свет у шпаг. После испита беху сва весела браћа — што не уловише на испиту какве „гуске“ или „патке“ — на окупу у пивари, коју пређе не смедосмо — што по кажу — ни присмрдети. Ту се певало и бебукало све до поноћи. После поноћи се превртале и мењале фирме и нумере на ниским кућицама спавајућих поштених сапунџија и чизмара, разбијали се фењери по пијаци и т. д. Сутра дан у најгрознијем мамурлуку изљубисмо се, опростисмо се и разбегосмо сваки своје милом завичају.

Бурна али кратка беше — бар мени — та ђачка радост, јер тек што дођох кући оцу и мајци, али већ се поведе озбиљна реч о томе, какав позив ми ваља изабрати. Беше гладна година — не било је — па сам зато већ мирисао шта ће да буде са мном: богословија или фервалтувг, мантија или сабља — то ми беше жалосна алтернатива. За мантију гисам никад марио а и сабљу сам баш слабо бегенисао. Изаберем мање зло — бадим се у „мундир.“ Две дуге године бочио сам се на академији са несваривим регламанима и кругим јакама а након друге године — баш пре по што ће пруска артиљерија запрапити близу Беча — стрпају ме у лаћманско одело те ме пошљу једној банатској регементи да тамо купим порцију и делим батине зликовцима.

редаба, то би добро било, да Тиса изда или мађарски сабор донесе и ове законе и наредбе:

1. Славну полицију не сме нико узнемиравати, а најмање којеккви лопови и убице.

2. Сваки лопов има сам у ариште ући и онда се изнутра закључати.

3. Од убице пак захтева се, да има сам себе обесити.

4. Полицајским чиновницима налаже се, да морају касиркама по каванама време „курмахерајем“ пре-краћивати.

Иначе су у свету сви здрави, осим оних, који су у Будиму удављени, у Београду обешени, у Зајечару поклани, на транцаменту код Варадина убијени, на ново-садским салашима истучени, у Меленци отровани, и у Русији се од диманита распрштали. Како пак иначе са здрављем стоји питајте новосадски варошки здравствени одбор, он већ неколико година није држао седнице, дакле мора бити да је све здраво и мирно.

Аб.

У Ш Т И П Ц И.

× Новосађани, који драговољно прилагаху ове зиме на црвени крст, „Хунгарију“, мађарску вишу де-јачку школу и т. д. лупају сад главу на какав досто-јан начин да се одазову купљењу прилога на прена-шање Бранкових костију. То је једини узрок, што још до сад не приложи Нови Сад ништа на ту цељ, али само ћутите па чекајте!

☞ У бр. 70. загребачког „Позора“ читамо

Дођем у престолницу регементског „бога“ — обр-штара. Бацим се у галу на хајд' да се представим редом свима штабним официрима.

Одем прво једном старом мајору. Кучнем на врата. Загрми: „Herein!“

— „Слуга сам покоран, г. мајоре; ја сам тако слободан —“

— „А, ви сте јамачно какав „најгебакенер фервал-тер,“ прекиде ми мајор реч, „види се из начина како се представљате старијима. За цело сте били студента, па мислите да стојите пред својим професором.“

Леп почетак! мишљах себи; кад је мајор већ тако рогобатан и осорљив, а да какав ће тек бити обрштар.

Спопао ме зној од муке и страха, док сам се про-влачио кроз овај први пургаторијум службених предста-ва. Једва се изређаше.

По године дана сам пробавио ради праксе код штаба а затим ме пошљу једној компанији као адлатус-а капетану.

Е сад ћеш тек да живиш као мали бог, само кад си се отресао оних великих звери — тако мишљах, али се љуто преварих; јер сада тек наступише моји црни дани.

Имао сам доста натеге док нисам сазнао замршене праксе у компан. писарници. Највећма ме је за моје слу-жбе изненадило то искуство, да капетани нису сви једна-ки у служби, као што то изискиваше „регламан,“ и не једанпут дођох до убеђења о истинитости оне мудре из-реке: „Grau ist alle Theorie.“

Мој одношај према капетанима беше дакле одсудан

допис из „Глине“ у ком се од почетка до краја нај-подлије грди све што је српско. Ово је ваљда прва енунцијација „друштва за измирење Срба и Хрвата“, за које и „Позор“ тако пледира.

☉ Па кад Карловчани Београђанима производе митрополите, како би било, да и ми потражимо у Београду једног митрополита за нас. Ваљда ће га Стојан дати.

× У Грљану код Зајечара пуцали су на же-не, децу, људе, газили их и секли. Каква је то тур-ска сила била, што учини тај покор? То су Пиро-ћанчеви чувари Гарашанинове јавне безбедности. Бог-ме Србија би сретнија била уместо оваке безбе-дности, да је у њој без-Чедности.

□ Дакле се г. Герман ипак предомислио, те ни-је гурнуо г. Стојана. Ал' можда се сетио, да ће га баш тиме, што ће му по вољи учинити, најјаче гурнути.

§. У Пазуву кажу да има један такви но-соња, да би могао свој нос заиста под пазуво метнути.

* Ето сад и саме мађарске новине признају, да у Будапешти има великих лопова и злочинаца, које полиција не хвата.

☉ Кажу да је овај, што је пре пет година убио

по важно питање: да ли ће ми стаза моје војничке кари-јере бити застрга цвећем или трњем. Увек сам са зебњом погледао у будућност, јер набрзо искусих да капетани ве-ћином гледаху радо „те жутокљуне још неискусне фер-валтере,“ који „надојени законском мудрошћу у академији све терају мак на конач па тиме само отештавају служ-бу.“ Услед тога често се догађало, да су ти брбљави лаћ-мани правили познанства са регем. профусом.

Први мој капетан, под којим сам започео своју ком-панијску праксу, беше неки суморан људомрзац, којем ја-мачно јетра не беше у сасвим нормалном стању здравља. Но овај његов телесни недостатак не би ми био тако баш опасан, да мој капетан не беше поносан потомак Траја-нов који је све мрзио што је српско. Ја опет млад лаћ-ман, којем се милило живети, а уз то мало и Србин, који радо читаше напредније српске листове, који жељно тра-жаше отменија српска друштва и т. д. Ја и мој капетан бесмо дакле две најжешће противности — кремен и оцило што стварају варнице кад год се сударе. Па тако и би.

У селу беху два врло ваљана, необично изображена српска свештеника које сам често похађао ради паметне забаве. Ал' не потраја дуго а мој капетан ни пет ни де-вет већ ми забрани сасвим службено да се не смем више мешати са поповима „тим крвним непријатељима официр-ским“ рекав ми да се имадем искључиво држати официра, јер то изискује „esprit de corps.“ Ја му наравно непослу-шах заповести доказивајући му да ја само у служби имадем се повиновати наредбама његовим а ванслужбени

човека у по дана на новосадској променади, побегао одмах у Будапешту, јер је ту најсигурнији од полиције.

Д Чујемо, да је неку придику г. архимандрит Оповски држао у Карловцима о благовести, ал ми то не верујемо, јер нисмо је још добили за наш лист.

△ Абердар телеграфише министру Стојану из Рима: „Па ако ти треба владика, обрати се овамо на Рим, да зашто сам ја овде?“ — Стојан му одговара: „Па свеједно, добро је и овако“.

= „Стармали“ се дао у бригу, долази нова четврт, па куд ће с толики новци кад је недавно умро Вертхајм, што је правио касе!

Аб.

П у с л и ц е.

У Темишвару покупио паук фина дугмета, која су представљала муве. — Дугмета нашега кнеза Лазара не представљају муве. Зато их и нису покупили пауци, — већ неко други.

Пре неки дан рече „Egyertértés“ овако: „наше (т. ј. тамо њихово) пријатељство са Анђелићем није до дна кајмак.“ Даклем ипак кајмака је било, а неко га је морао покупити!

часови да су моји. Он репликоваше на то а ја дупликовах, он једну — ја две, те ти се тако својски побркамо. Крај овој по милитарском типу неумесној дебати беше — „везана маршрута“ у штаб — регеманском профусу — а по најкешћој јануарској цичи. Јавим се мајору, који заступаше; отсутног обрштра, да сам дошао, да одухам 24 сахата код профуса. Мајор ме лепо прими и премерив ме од главе до пете смилује се на мене ми — дода још 12 сахата апса само зато што сам заборавио закончати на огртачу оно прво пуце испод врата! Ја сам већ знао да овом додатку не беше толико узрок пуце колико лепа писмена препорука капетанова — ово право Уријево писмо — што га мајору својеручно предадох.

Од то доба товарише се све то несноснија гонења капетанова на моју врелу главу тако да ми се једног суморног магловитог вечера већ почела наметати одлука: или да се убијем или да пребегнем „преко баре“ као и многи други што урадише. На друге лекове и не помишљах и бог зна шта би се са мном било десило да не кудну неко на врати — то беше један од мојих присних пријатеља у месту. Исповедим му искрено своје јадне умислијаје. Он се престрави и почне ме својски световати, упозоравајући ме на ужасне последице које би текле из оваких злосретних чинова. На послетку стави ми он патетички а уједно и укорним нагласком питање: „Па зар нема другога блажија лека за тебе? А да на што је регеман од које можеш са две три речи получити премештај у друго које место?“

Један од убица грофа Мајлата зове се Јавор. Сад ће „Турски Марод“ имати повода да не говори само о „крвавој застави“ већ промене ради и о „крвавом Јавору.“

Јавна је тајна да је Книћанка хтела пред судом многе тајне да открије. А то сад све красно земљица покрива. Штета само што проклето јавно мњење и јавна нагађања неће да учине некима ту љубав, па да се и они сами обесе.

Професор Витковић и његова жена одпуштени су испод суђења као невини. Али министар просвете начинио је виц, па им рече: кад сте невини, а ви сад будите без хлеба.

Даклем Анђелић се ипак предомислио и против свога уверења посветио и благословио Београдског митрополита. После тога сигурно му је рекао: Во Христје брате сад ћеш имати и ти тако исто сталан и мио положај, као и ја.

Што се тиче колајне светога Саве, — ту се ваља најпре од чуда и пренераза мало одморити, па онда тек што рећи.

Бог и душа — ја на ово тако просто средство и не помишљах, тако ме беху „црне мисли“ скучиле. Послушам савет свога врлог побратима, пошљем пуковнији мо тивовану молбеницу и не потраја ни 8 дана а ја будем премештен у В. једно питома чисто српско место са красном околином. А што је најглавније за мене: капетан ове сатније беше човек неумитно строг, чврста поштења и — Србенда да му пара не бејаше.

Немој ми замерити драги читаоче, што сам мало пре неколицином црних пега замрчио ведро-шарни кончић приче ми из живота. То сам само зато учинио да би умео читалац што боље појмити ступањ мога уживања радости и задовољства што ми га пружаху у пуној мери одношајни у које ступих сада.

Не верујем да је и Данте осећао тога миља, те насладе улазећи на вите крили своје „Божанствене комедије“ из пакла и чистиштва у блистави рај, као што их ја уживах кад се дочепих ове нове сатније; јер ја из чистиштва упадох у пакао, па из овога туних управо у — рај. Дејство контраста беше у мени дакле далеко јаче (можда несприродно али мени сасвим угодно сравнење).

И нисам се преварио у наду. Капетан, село, људи, предео — све то беше по моме укусу.

Капетаново оштро око на брзо је продрло чак до најдубље зачкољине млађане душе ми те је по томе и удесио своје лично предусретање према мени. А и ја, премда још доста неискусан у питањима практична живота, без по муке сазнадох нарав и мишљење капетаново, јер

Фи́ра. Шта су се то у Панчевачкој околини тако јако узрујали?

Спи́ра. Колоније.

Фи́ра. Та ја видим да то наше коло није, — него те питам шта је?

Спи́ра. Колоније.

Фи́ра. Та то си ми већ казао да

коло није, — ал реци ми ако знаш шта је.

Спи́ра. Колоније.

Фи́ра. Јеси чуо, човече, немој ме једити. То ми није право.

Спи́ра. Није ни мени.

Фи́рз. Баш би волео да се састанем са поп Лазом, да га нешто питам.

Спи́ра. А шта то?

Фи́ра. Ако би збиља дошло до сарањивања наше автономije, били се бар онда смело звонити?

Спи́ра. О за бога, човече, та зар ти ниси чуо како они умствују! Они веле да су звона само за патријарха.

Фи́ра. Знам, знам. Али осим тога има још једна прилика кад се звонити сме. Кад се дигну какви црни облаци, који прете тучом и ледом; та и онда се обично звони, да се облаци растерују.

Спи́ра. Е да! То је до сада тако било, али сад ће изићи нов циркулар који ће и то забранити. Јер

искрени и поштени људи обично су прозрочни и не заматавају се у вартиви вео глатке и слатке спољашности као што чине људи дволучни и коварни — једном речју ја и капетан уништили смо преграду официрског степена и постадосмо прави пријатељи.

Сад тек данух душом „post tot discrimina rerum“, сад тек почех долазити до убеђења да сам и ја неко самосвесно биће, да сам чињеница у друштву човечијем с којом ваља рачунати, и да сам — млад човек који треба да ужива све божије даре што улепшавају и заслађују живот. Па тако није чудо што ми се и срце моје раздрагало, почело је снажније лупати. . . . У први мах не знадох како да одолем неким тајним боловима што их пре не имадох прилике осећати, док не нађох одушке: за љубим се у — цео свет! Али ни то ми не беше доста, јер је свет сувише простран а нисам био Шилер да могу рећи: „Seid umschlungen Millionen. diesen Kuss der ganzen Welt!“ Дуго премишљах шта да радим, док ми не паде на памет Дон Кијоте те сведем цели тај бојни свет на неку мени до душе непознату — Дулсинеју, неку вилинску твар етеричког строја, која ме сустопице пратијаше куд год би се макао и нестрпљиво искаше од мене нешто — а шта, то никада не дознадох.

Беху баш месојеће.

Једно после подне изађем на улицу да се прошетам. Чујем из далека неку пуцњаву и вику. Кад ал ето ти кићених сватова — знам и данас чији беху — те прохујаше уз веселог сватовца поред мога стана.

звонити ради растеривања црних густих облака који прете тучом и ледом, то би у данашње време тек изгледало као права демострација.

Бука Јеси л' чуо да је београдског архимандрита г. Мраовића произвео Герман за епископа у Карловцима 8. априла?

Шука. Је л' га произвео по нашем или по римском?

Бука. Та ја мислим да треба по нашем обреду, а не по римском.

Шука. Та не питам ја то, него о датуму је разговор, је л' 8. априла нашег ил' римског. Баш си прост!

Бука. Боже мој, и ти наши списатељи не пишу увек једнако.

Шука. А како то?

Бука. Ето виш. Ја на пр. врло радо читам „Историју књижевности“, „Библиографију“ и т. д. од Стојана Новаковића, а не волим да читам његове декрете, којима скида митрополита и учитеље; — читам врло радо „Ћурђа Бранковића“ од Чедо Мијатовића, али не марим да читам његов уговор са Бонтувом; — читао сам радо „Крв за род“, „Манзора и Џемилу“ и т. д. од Јаше Игњатовића, али његово белетристично дело „Недељни лист“ било ми је страшно фад; — —

Утисак што га ови сватови учинише на ме, беше тако моћан, тако недољив, да нисам у онај пар знао наћи лека узбурканом срцу своме.

У једанпут сетим се Дон кијотовог убојног кљусета, али у исти мах нарастише Розинанти лепа крила, кукови се испунише и за тренут ока створи се предамном ватрен, претио — Пегач, који се врцаше, копкаше витким ногама — чисто ми се нудијаше да ме понесе собом кроз зрачне крајеве управо на — Парнас.

Да покушам срећу! Уседнем га са стрепњом, ободем га — замоченим гвозденим пером и — напишем ову песму:

Моји јади.

Бог кад је Адама ствар'о	Момак седи поред кума,
Дао му је Еву,	Танке брке глади;
Зато и сад свако момче	Сви завиде младожењи,
Тражи себи неву.	Свак' се диви млади.

Муж без жене — права вођка	Дваест кола прохујаше
Бесплодна и суха,	Покрај мога стана,
Ил' к'о јела усамљена	Срцу моме зададоше
Без зелена руха.	Небројених рана.

Па и ја сам, аој јади!	Чујем песме оваковрсне,
Од отога рода,	Сватовац се хори;
Дрво сетно у пустињи	Моју душу љута туга
Без икаква плода. . . .	Немилице мори.

Из далека чује с' виба	Момку срце прекипљује
И пуцњава честа:	Од радости веље:
Сватови су већ у селу,	Јер су му се испуниле
Долази невеста	Најтоплије жеље!

Шука. Е па тако је то, није човек увек једнако расположен; не може увек да сабере мисли, а ти знаш да је и сам Гете писао који пут Gelegenheitsgedichte. А прилику (Gelegenheit) треба употребити.

Бука. А знаш ли ти шта је ново?

Шука. Ја не знам.

Бука. Сутра почиње нова четврт на „Стармалог“.

Шука. Ху, што баш сутра, првог априла, па може многи мислити да се варају, да је нова четврт, те неће послати претплату.

Бука. Хе, ал' можда ће се многи, који до сад нису држали „Стармалог“, преварити, па се машити у деп и послати претплату!

Аб.

Са свију страна.

Из Велике Кикинде јавља нам наш редовни извештач, којег ми тамо, као и у свима другим великим варошима, држимо о своме трошку (т. ј. о његовом), да име „Велика“ Кикинда није провично, него да је заиста *nomen et omen*, те да је Велика Кикинда узела заиста тип велике вароши на себе. Ето сравнимо је са Будапештом, пак ћемо се одмах уверити. Будапештани прилажу на Чанго-Мађаре, а и Кикинда тако исто; разлика је само та, што у Будапешти прилажу Мађари а у Кикинди Срби, но то не чини велику разлику, само кад је целъ благородна. Но у новије доба скоро се већ са Будапештом из-

једначила; јер познато је, да су најважнији гласови, који нас веселе из Будапеште, гласови о дујелима, па Кикинда није заостала ни у томе иза своје сестре на Дунаву. Неки адвокати, увреде, представка, револвери, секунданти, неспособност за давање сатифакције, грипдери и швиндлери, *chronique-scandaleuse*, неки Емилијани, Режинке, *Hochwürden mit ihrer Frau*, неки трансверзалних 31.653 фор., јаван инзулт 24. марта, Чангови и т. д. све то кад би човек сео па довео у неку логичну свезу и написао деведесет табака о томе, онда би се сваки читалац уверио, да не претерујемо кад кажемо, да је Велика Кикинда барабар великој Будапешти. Кикинда се и по томе може сравнити са Будапештом, што тамо, где станују 14.000 Срба има три мађарска и немачка листа, а оснива се и четврти, а српскога нема ни једног, баш као и у Пешти. Ту би требала нека господа да деле мејдан — мејдан разлога и борбе за благостање људско и српско. Можда за такав дујел неби били „*Satisfaktionsunfähig*“, јер има их међу њима, који су снагу своју са леним успехом окушавали — али, ах, то је давао било...! —

Врагови приводејају и то, како од неко доба нека господа у В. Кикинди ради своје личне сигурности и ваљда зарад међусобног братског поздравља (или се боје да не сретну Шпангу?) носе с собом неке грдне батине, а неки прост човек видећи то рећиће: „Еј пропали смо, кад нам ето и господа иду да говеда чувају!“

Напротив у Старој Пазуви стоје ствари много веселије. Док се по другим тужним крајевима чате мо-

Сунце зађе за облаке црне,
Мрачна ноћца земљу обавила.
Мисли моје далеко одлећу
Тражећ' себи уточишта мила

Блуде јадне небу у облаке:
Да с' потуже творцу овог света,
Да измоле од њега мелема,
Да их туга више не облета.

Вратише се мени уморене,
Шпануше ми вест од творца благу
„Претрпи се па ћеш и ти скоро
Загрлитисвоју верну драгу!“

Што је праском избачена лава дуго стењућим, уздишућим огњедусима; што је плусак и бујица намрштеном густом облаку — то беше мом кипећем бурном срцу ова песма. Она ми беше од тада нека амајлија, коју ношах свагда у левом шпагу крај срца. У њој би се разблажавале усијане стреле Аморове што ми их час по шиљаху црне очи — незнанае љубе. . . .

Ова песма беше уједно излазна тачка неком појетичним посматрању света и живота. Све што видех чињаше се ми се убаво и светло као да гледах кроз какве чаробне наочари. А те наочари беху — задовољство са својим службеним и ванслужбеним одношајима према капетану.

Капетан беше човек који у служби љубљаше стро-

гост, ред и тачност, а ван службе беху му идеали црно вино и гајдаш, као што то и доликује сваком ваљаном Србину. По њима ћеш познати га као тицу по перју. Није дакле чудо ако је било кад и кад весеља особито кад би ја и капетан наоружани модрим дебелим протоколма били зашли по селима да од сиротиње покупимо цару порцију, те после „грдног напрезања службеног“ скокнули до биртије на „чашу вина“.

Код оваког живота милила ми се и радња, и никад не добисмо „носа“ од регемента због буди каквог закашњена у вршењу службених послова. Само једно ми беше потешко а то су седнице примирителног суда што се зваху у граници „*Rapport.Sitzungen*“. Држале су се сваке среде, па кад би ја и капетан по невољи били уторником имали гдегод каква бурнија весеља, а мени у седници да пукне ћупа од тог дерног мамурлука. Као фервалтеру спадаше ми пак у дужност стављати образложени предлог за одлуку тако звани „*votum informativum*.“ Мамурлук и параграфи комешаху ми се у глави и једном приликом мал те ми није пасирао малер као оно мом једном садругару у Д., који је — опет тако мамуран — у једној седници на молбу неког граничара да му се дозволи кутња деоба са братом, предложио славној сесији сасвим одлучно да се том граничару имају одредити — 25 батина мислећи да се тиче каквог злочина!

(Свршиће се).

литве и држи пост, дотле се онде аранжирају „маскнбалови“, на којима се појављују мајмуни, камиле, елефанти и т. д. Кажу да је врло весело тамо. Особито се допао један келнер, који се маскирао као дневничар (макар што је маскнбал ноћу био). За једног играча веле, да је при бирању играчица, с којима ће играти, особито добар нос имао, да ли ће имати тако добар нос и при избору посланика за хрватски сабор? Ако не, онда ће после избора нос добити. Но музика се није овога пута особито одликовала, јер док је сада била више мајмунска није се допала тако као мало пре тога, кад је била мачија.

У Београду чујемо, да је г. Стојан дао избрисати из позоришног репертоара Трифковићевог „Доситија Обрадовића“, јер вели Доситијеви назори о калуђерима застарали су и не одговарају (Стојановом) духу времена. Место тога ваљда ће се давати „Рабагас“, ово судим по томе, што сам видео на лађи силне стакларе („клезере“), где се селе у Београд. Ваљда ће имати шта да оправљају.

Аб.

Вад-раци.

(Види „Pesti Napló“ од 10 априла 1848. пардон, 1883. год.)

Дакле „vad rász“ то је име
За народност нашу свету?!
Ох како ми вршак дркће
На мог пера бајонегу!

.....
.....
.....
.....

Кад Чивучад она јадна
Што распеше самог Христа,
Блато баца на сој један
Што се као сунце блиста!

Аб.

Бубнуотека.

I.

У 20. броју „Турског Марода“ Осечки парох и адм. Лазар Поповић бранећи свој последњи тајни ферман, позива се на наредбу пок. патријара Рајачића, који препоручује да се великим грешницима попрети и ускраћењем опела и сахране у гробљу и т. д. — па онда од слова до слова вели даље поп Лаза овако:

„И она се наредба заиста строго и обдржавала и ја (поп Лаза) као капелан карловачки нисам смео једног верног саранити ни опојати, због тог што се исти није никада причешћивао док нису сродници му измолили с тешком муком милост и дозволу св. патријарха, и то тек пошто се грешник (после смрти!!) исповедио па тако наложеному од духовника епитимију (зар је исповест епитимија!!) издржао и е причашченију принуштен био.“

(Овако се булазни кад човек ради своје користи

хоће нешто да одбрани, што се не да одбранити, па ма три дана стојао на глави и ногама се по ваздуху копрцао).

II.

У 11. броју „Фрушке Горе“ између осталог умног бућкуриша, стоји и ово:

„Тек време иде да се други рат отвори, и тај ће се звати Humanität. — —“

(„Фрушка Гора“ мора бити да има врло хинеска појма о хуманитету, кад држи да је хуманитет нешто налик на рат).

Он и она.

„Само један прамен косе!
Заручницу моли он.

Она.

„Па кад ти је тако мила,
Ево узми — цео шињон.

Верна љубав.

„Верна љубав“, то ј' девиза
Лепе Јуце у Врднику,
Љубави је она верна —
Само није веренику.

Нема празнине у нарави.

Максим тврди да празнине
Нигде нема у нарави;
Осим, вели, у мом џепу —
(И у твојој глави).

Заједљива Лена.

„Заједљива ј'“ — тако веле људи
О госпођи Лени.
Јест' истина да зубе не штеди,
Јербо нису њени.

Добар одговор.

Једаред Наполеон (онај „Велики“) имао је милост да се нашапи са својим доктором, па ће га запитати: „Ала, драги докторе, кажите ми искрено, колико сте већ људи вашег века отпразнили на онај свет“.

Доктор се замисли баш као да рачуна, па онда рече: „Од прилике, Сире за једно 500,000 мање него ви.

(Више га никад није то питао).

 ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Да не би ко и ово узео под шалу, ево са свим озбиљно јављамо, да је са 9-им бројем итекла прва четврт претплате на

„СТАРМАЛИ“

Још озбиљније јављамо, да отварамо нову претплату за на даље.

А најозбиљније надамо се и очекивамо из свију српских крајева толико потпоре, колико је у „Стармалом“ добре воље да сваку добру и поштену ствар подупре, а што је зло и онако жигом жигоме. Уз то долази приде шала и забава да нам се суморна и брижна чела бар по каткад разведе.

Цена је Стармалом годишње 4 фр., за једну четврт 1 фр. За Србију и друге земље 10 динара или за четврт 2¹/₂ дин.

Претплата се шиље на издаваштво у Нови Сад.

Издаваштво „Стармалог“.

Нове књиге.

Робинсон Крусе или чудновати догађаји из његова живота. По првом и правом Дофејевом „Робинсону“ на ново прерадио Г. Менш. С немачког превео Сава Петровић. Са две слике, издање српске књижаре Браће М. Поповића, у Новоме Саду 1883. 8-ина стр. 128. Цена 50 новч.

Nova pesmarica, sa 185 pesama. Svatovskih, potskočica, narodnih i bačkih koje se najradije pevaju. Skupio Š. D. Izdanje srpske knjižare Braće M. Popovića, u Novom Sadu 1883. Cena je 10 novč.

Високи Стеван у народним песмама са насловном сликом. Издање књижаре Браће М. Поповића, у Новоме Саду. 1883. Цена 15 новч.

Славне жене и девојке, у српским народним песмама (из свију крајева српских.) Издање српске књижаре Браће М. Поповића, у Новоме Саду. 1883. Цена 20 новч.

Јестаственица, за III. разред основне школе. Удесио Пет. М. Никетић, учитељ. (Четврто са свим поправљено издање). Цена 50 пара динарски. Београд 1883.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

 НОВА КЊИГА

СТАРИ И НОВИ МАЈСТОРИ

РОМАН ИЗ ЗАНАТЛИЈСКОГ ЖИВОТА

од Јаше Игњатовића.

(Ово је дело наградила „Матица Српска“ са 300 фор).

Цена 1 фор. или 2 динара 20 пара.

Књига је штампана на лепој, јакој, глаткој хартији. Има 279 страна 8-не. Ко поручи за распродају на више примерака добија уобичајени књижарски рат. Наручбине ваља слати:

Накладној штампарији А. Пајевића,
у Новоме Саду.

„НЕВЕН“

Чика Јовин лист

доноси у своме шестом броју за 1883. ове чланке: 1. Прва љубичица (приповетка) од Браца Светозара 2. Курјак и лав 3. Пура-Моца (песма са сликом) 4. Нешто о Србима од Браца Светозара 5. Дечија попутница (песма) од Браца Гиге из Карловаца 6. Спљет (са две слике) 7. Купте љубичице (песма са сликом) од Ђорђа М. Бугарског 8. Краљ животиња (са сликом на насловној страни) од Светомира 9. Вукефал од С. Ђ. Ј. 10. Дивска играчка (са сликом) 11. Даштања 12. Чика Јовина пошта 13. Нове књиге 14. Позив на предплату.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу: Dr. Jov. Jovanović Wien, IX. Porcellangasse N 56. — „Невен“, чика Јовин лист, излази двапут месечно на читавом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 ф., на пола године 2 ф. За Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 дин. или 5 ф. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године, и шиље се на адресу: Штампарије А. ПАЈЕВИЋА у Н. Саду.

 НОВА КЊИГА

ЖЕНИДБЕ

У ЈУНАЧКИМ СРПСКИМ НАРОДНИМ ПЕСМАМА

прибрао и пропратио

Стеван В. Поповић.

(Најјестиније издање за народ.)

Садржај: 1. Женидба Душанова. 2. Женидба краља Вукашина. 3. Женидба кнеза Лазара. 4. Женидба Марка Краљевића. 5. Женидба Милош Обилића. 6. Женидба Страхинина Бана. 7. Женидба Ђурђа Смедеревца. 8. Женидба Тодора од Сталаћа. 9. Женидба Поповић Стојана. 10. Женидба Влашића Радула. 11. Женидба Максима Прнојевића. 12. Женидба Змај-Деспота Вука. 13. Женидба Тодора Јакшића. 14. Ропство и женидба Јакшића Шћепана. 15. Женидба Јова Будимлије. 16. Женидба Грујице Новаковића. 17. Женидба Ива Голотрба. 18. Женидба Стојана Јанковића. 19. Женидба од Задра Тодора. 20. Женидба Ива Сењанина. 21. Женидба Ивана Ришњанина. 22. Сестра Ђурковић-сердара. 23. Женидба Плетикосе Павла. 24. Бајова свадба. 25. Женидба Милића барјактара.

Књига броји 338 страна и предговор као студију и књижевну оцену ове дивне ките одабраног мирисавог цвећа наше народне појезије. Цена је књизи само 60 новч. а ко поручи за готов новац бар 20 ком. исте, добија комад по 40 новч. Књига је обвијена у лепе илустроване корице. Наручбине ваља упућивати:

НАКЛАДНОЈ ШТАМПАРИЈИ А. ПАЈЕВИЋА,
у Нови Саду.